

Patarimai mokytojai, kaip padėti mokiniams, turintiems semantinę gramatinę disgrafiją

Paruošė Pasvalio r. sav. Pedagoginės psichologinės tarnybos
logopedė metodininkė Andromeda Baršauskienė (2009)

Kas yra semantinė gramatinė disgrafija? Semantinė gramatinė disgrafija - rašymo sutrikimas, kai kalbinių procesų sutrikimai neapsiriboja tik foneminės klausos arba fonologiniais sutrikimais, o išplitę visoje kalbos sistemoje. Ji susijusi su nepakankamu visos kalbos sistemos išlavėjimu, nesusiformavusiais morfologiniais ir sintaksiniais vaizdiniais bei leksiniais – semantiniais kalbos trūkumais. Vaikai rašo suliedami atskirus žodžius į vieną arba vieną žodį skaidydami pusiau; gali sulieti du sakinius į vieną, o kartais viską parašyti be skyrybos ženklų. Painioja prielinksnius ir priešdėlius (išėjo – išėjo; už puolė – užpuolė ir t.t.); daro daug galūnių pakeitimo klaidų, nes nemoka derinti žodžių tarpusavyje gramatiniais ryšiais; gausu raidžių praleidimo (vyturkai-vyturiukai), balsių ir dvibalsių keitimo (švečia-šviečia, tėka-teka), fonetinio pobūdžio klaidų (sakos-sagos); garsinės-skiemeninės žodžio struktūros pažeidimo klaidų (vato-vaikšto, kvė-karvė); ilgai ir sunkiai, kol išmoksta rašyti nosines raides vns.galininke ir dgs. kilmininke, -i(a) esam.l. veiksmažodžio 3-iajame asmenyje. Semantinė-gramatinė disgrafija yra labai ryškus sakytinės kalbos trūkumo – kalbos neišsivystymo (alalijos) arba sutrikdyto kalbos vystymosi (afazijos) pasekmė.

Kaip šalinti semantinę gramatinę disgrafiją? Galima pašalinti tiksliai pakankamai išlavinus vaiko sakytinę kalbą. Būtinąs sistemingas kalbos ugdymo darbas: žodyno turtinimas (plėtimas ir tikslinimas), žodžių reikšmių aiškinimas (žodžių darybos mokymas), apibendrinančių sąvokų formavimas, darbas su sinonimais ir antonimais, giminiškais žodžiais, žodžių derinimas sakiniuose, taisyklingo sakinio sudarymo mokymas. Būtina pamokyti vaikus praktiškai kalbėti, derinti, vartoti šnekamojoje ir rašomojoje kalboje įvairius žodžius. Vaikai mokomi

įsiklausyti, stebėti, lyginti ir apibendrinti kalbos reiškinius. Ypatingą dėmesį reikėtų atkreipti į priešdėlius ir priešdėlinius veiksmažodžius. Pirmiausia įtvirtinami, patikslinami daugelio mokinių tinkamai vartojami prielinksniai, vėliau mokomi vartoti mažiau vaikams žinomi: aplink, tarp, šalia, virš, skersai, išilgai, iš, už ir t.t. Rišliosios kalbos mokoma nuo neišplėstinio sakinio (veiksnyso ir tarinys), vėliau jungiame du vientisinius sakinius, tarp jų rašome jungtuką.

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Naudota ir rekomenduojama literatūra:

1. Giedrienė, R., Monkevičienė, O. (1995). Kodėl nemiela mokykla? Vilnius.
2. Baracevičienė, V. (1998). Kaip dirbti su disgrafikais? Šiauliai.
3. Garšvienė, A., Ivoškuvienė, R. (1993). Logopedija. Kaunas.
4. Jei sunku skaityti, rašyti... (iš logopedų darbo patirties) (2000). Vilnius.